

„Danstieren“
et halvgentlig Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika,
udgivet af
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

„Danstieren“ udkommer hver Onsdag og Lørdag.
Pris pr. Aargang i de forenede Stater \$1.50; til Ublanter \$2.00.
Bladet betales i Forud. Bestilling, Betaling, Adressforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres:
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

Redaktør: Harald Jensen.

Entered at the Post Office at Blair, Nebr., as second-class matter.

Advertising Rates made known upon application.

„Danstieren“
bliver sendt til Subskribenter, indtil adrentelig Ophævelse modtages af Udgiverne og af Gælder er betalt, i Overensstemmelse med de Forenede Staters Lovgæver.

Kristusbilledet
En Legende.

Efterså i Bøhmen ligger paa et Fjeld en gammel Ridderborgs forfaldne Ruiner; i forbums Dage hang i dens Kapel et Kristusbillede, malet af en Mester.

I Pilgrimstog kom Kvinder, Mand og Børn, Ungdommens Flot og gamle, trætte Sjæle om ham, hvis Krone stittedes af Tjørn, de vilde slutte Ared; i Bøn og knæle.

Saaledes saa han ud, da han gik om til dem, hvis Hjertefred var stædt i Vaade; saaledes var han, naar han fælede Dem, paa samme Tid han bragte Bud om Naade.

Man fattede, det var ham, der havde talt, saa Bølgens faldt, og Stormens Raag blev arbejdet; og saa man ham i Vjet, var det malt, som om man stirred ind i Verdenshavet.

Men Billedet med lønlig Kunst var gjort; og hvad der mest holdt Følkes Andren fangen, var, at det snart blev lille, snart blev stort alt efter den, der stod i Kirkegangen.

Kom en af Starens kæmpesore Mand, da voksede Billedet mod Loftets Vuer; tom der et Barn, saa spandt det ind igen — et Hoved større dog end sin Bestuer.

Og Karene i Rættelsøge gled, der brandte Sol, der dryssede Sne paa Fjeldet, og nye Fodspor gjorde Stien bred, som førte op fra Dalen til Kapellet.

Det underfulde Billede er ej mer, og de, der knæled for det, længst er borte, men fra den aabne Bibels Blade ser jeg Herrens Billede træde mig imøde.

Saaledes var han, naar han faldte for paa dem, hvis Sjæl med Vredens Regn var prentet, saaledes stod han ved den aabne Dør og ventede dem, hvem ingen andre ventede.

Saaledes er han, naar hans Tales Storm skal bane Vej for Ordet om hans Naade; men stedse slifter Herrens Billede Form, og dermed løses Kærlighedens Vaade.

I fald jeg kommer, slifter paa mig selv, stolt af min Kraft og mine Tanter's Smil, da vokser Jesus højt mod Himlens Hvæl, og jeg fortaar, hvor jeg dog selv er lille.

Men er min Sjæl snøet ind i Mismod's Garn, og nærmer jeg mig, angstet for min Dommer, da bliver Jesus lille som et Barn for ikke at forfærde den, der kommer.

Saa lad mig se dig, lille eller stor, saaledes som jeg trænger til at se dig. Frels mig ved Kærlighedens stille Ord, men frels mig ogsaa, naar du raaber: **„Vej dig!“**

J. P. A. U. L. I.

„Hvorfor skulle vi holde kristelige Børneskoler.“
Af V. A. Lauritzen, Næstpræs. Ws. (Sluttet)

II.

Alt Liv maa næres efter sin Art. Dyr skulle have Dyreføde, verdslige Mennesker med verdsligt Maal, verdslig Næring for at trives, men Herrens smaa Lam, der ved Daaben ere indpodede i ham, ja ere fødte af Gud, de skulle oplæres i den kristelige Børneskole.

Saaledes fremholder jo ogsaa vor Kirkes Daabs Ritual det som en Pligt: „At lade dem oplære i den kristelige Børneskole, for at de maa, naar de vokse op, blive ved Kristus ligesom de nu ved Daaben ere indpodede i ham.“ I samme Retning taler Præstefæstet angaaende Ungdommens kristelige Opdragelse. Dette bedes Præsterne ikke glemme, at Børn høre med til Ungdommen, og endda den bedste Del deraf. Hvorfor mon Herren ellers flere Gange fremskille Børn til Eksempel for os ældre. Han siger ingen Steder dette om andre unge. Præster af den forenede danske Kirke, Herrens indviede Tjenere, glem ikke at Herren i Følge sit Ord og ebers hellige Præstefæste træver eder til Ansvar for Børnens kristelige Undervisning.

De ere fødte af Gud. De skulle bevares i Gud. Derfor maa de tidlig lare deres Hødehjem, deres Fader og deres Frelser at kende. Den gamle Adam skal nok komme frem. Derfor skulle Børn tidlig og stadigt læres til ikke blot at kende, men ogsaa at sege Herren.

Hvor sker dette nu? Ikke i Religionskoler. Hører I, som bærer Luthers Ravn, hvad vor Kirkefader siger angaaende saadanne Stoler: „Hvor den hellige Strift ikke raader, der raader jeg i Sandhed ingen at sætte sit Børn ind. Alt det maa forberedes, som ikke uden Afhjælp driver Guds Ord.“

Hvilke Stoler er det nu, at den forenede danske Kirkes Børn opføres i? Er det ikke hedenste Stoler? Det er doglige Stoler, men Guds Ord er dog udelukket. Kunne Børnene opdrages og undervises i disse i Overensstemmelse med Daabsritualet? Den katolske Kirke, de lutherske Samfund og for en stor Del de nord-lutherste Samfund lader ikke deres Børn samles i de konfessionløse Stoler; i Følge Guds Ord og deres Ritual, lade de dem oplære i den kristelige Børneskole. Hvor ligger Grunden til, at vi i dette Samfund saaledes forsummer Herrens Smaa? Dette kan jeg ikke sære paa.

Der er kun at pege paa, hvorfor vi skulle have kristelige Børneskoler; men at vi alle mere eller mindre ere delagtige, maa vi lade staa. Dog skal det siges, at bare Herrens Tjenere mere nidtære over for dette Arbejde, saa blev Resultatet vel ogsaa et andet. Børnens kristelige Undervisning er Guds Sag fremfor nogen anden, og dens Forsømmelse kan derfor ikke forsvares med: Vi have saa mange Ting. En saadan Forsømmelse hjælper ikke Guds Riges Sag.

Luther siger: „Der er ikke nogen større Støbe i Kristendommen end den, der kommer af Børnens Forsømmelse. Skal Kristendommen hjælpe til Rette igen, maa der begyndes med Børnene.“ De fleste Mennesker nu til Dags byrder sig mere om at pleje Legemet og den gamle Adam hos deres Børn, end deres udbødelige Sjæl. Der Børnet den legemlige Død, fælses der tusinder af Taarer, der det den aanderlige og den evige Død, sukkes der knapt. Luther siger til faaandne Forældre: „Hvæde kan man ikke lettere forsjøne end paa sine egne Børn.“

Hvordan behandler du dine Børn? Na, hvordan fyller I eder over for Guds Befaling hos Matth. 23, 18—20? Den første Del deraf skal at lade ebers Børn vokse op ved sig, saa læt. Der tager Herren imod ebers Børn. Han er trofast. Han holder sit Ord. Det gaar som sagt let net; thi det løfter ikke noget, men den sidste Del af Herrens Befaling hos Matth. 23, 18—20, som taler om, at Børnene skulle oplæres, den bliver not ikke overholdt. Mon Herren der har sagt noget, han mente ikke? I ved det, I Forældre, at naar Herren har sagt det, saa er det, for at det skal efterkommes, og bliver den sidste Del ikke efterkommet, da er den første forgæves. Derfor bliver det paalaat Faderne, ved Daaben, i Tilfælde af ebers Død, at lade Børnet oplære i den kristelige Børneskole; men saa længe I leve, hviler Pligten paa Eder. Hvorfor oplæres den da ikke? fordi det løfter Tid, Arbejde og Penge og ingen af Delene har man hverken Lyst eller Villie til at ofre.

Forældre og Menigheder, foragt eller ringaægt dog ikke Herrens Smaa; Jesus siger: Hvad I ikke have gjort

mod een af disse mindste, have I heller ikke gjort imod mig. Matth. 23, 45.

Ja, siges der af baade Lærd og Læg, vi kunne undervise i en modmere Alder. Ja, men lag nu Mærke til hvor mange af den Slags Konfirmander, der virkelig bliver forberede, saa at de komme til at hange fast ved Kirken Herte. Et halvt Aar efter ere de som Regler forbundne. Hvorfor? Hele Konfirmandunderservisningen var mere eller mindre uforstaaelig for dem. De manglede de allerfimpleste Forudsætninger i den bibelhistoriske Kundskab og Sproget, og de 60—70 Timers Undervisning vare ikke tilstrækkelig baade til Lærdom, Betragtning og Livsopættning. Hele Konfirmandunderservisningen betragtes af den Slags Konfirmander som endnu et „Fag“, der skal læres, og ikke som en Del af selve Livet. Thi hvad der skal være og blive en væsentlig Bestanddel af Livet, maa der tidlig begyndes med.

Her kunne vi lære af Verdens Mennesker. De vente ikke til Konfirmationsalderen. Stulle vi da ikke meget mere oplade Himmels Statte for vore Børn?

Ser som Hannah, hun modtog sin Søn, Samuel, af Herren, og hun førte ham til Herren igen.

Ved atter at overgive Børnene til Herren bevares de hos ham i den sande Kirke; men ikke ved kun at byde dem verdslig Undervisning. Heller ikke naar den kristelige og verdslige Undervisning forholder sig som 2½ til 25. Da vilde de ikke blive bevarede, i al Fald kun den lille Del. Derfor:

III.

Den forenede danske ev.-luth. Kirkes fremtidige Bestaaen afhænger af den kristelige Børneskole.

Dette hder maatte haardt i manges Øren og i nogles som en ugrundet Paastand; men det er dog den rene, store Virkelighed, som vil vedblive at staa lige nogen og strigen, selv om der nok faa meget prøves at lægges Lapper paa, at bortforlære eller at tie ihjel. Virkeligheden er dog alligevel den omkring i vort Samfund, at den mindste Tilgang af Medlemmer til Menighederne kommer fra den opvoksende Ungdom, men den største derimod fra Jndvandringen, medens hin dog er større i Tal end denne.

Den Tid da Jndvandringen til dette Land ophører vil ogsaa den væsentligste Tilgang til vore Menigheder være standstødt, hvis de nuværende Forhold stulle vedblive; at der ikke skal gøres mere for Børnens kristelige Undervisning.

Der vil maatte blive sagt: Ja, men der gøres et stort Arbejde for at samle disse konfirmerede Unge og andre med. Ja, det er godt, og Herren velsigne ebers Arbejde; men alligevel, saa er det dog en lille Part I kunne komme i Tale. Hvor ere de andre? Hvorfor kunne vi ikke beholde dem og bevare dem for den forenede Kirke? Af den simple Grund, at vi har laadet andre forme dem og paatryste dem et Stempel, da de vare Børn. Stulle vi turde haabe paa den unge Mand og Kvinde, maa vi drage Omsorg for Børnet. Stulle de Unge bevares for Kirken's Herre Kristus, maa de som Børn opdrages til og undervises om Kirken's Herre og hans sande Kirke paa Jord.

Men skal vore Børns Undervisning og Opdragelse fremdeles i det al væsentligste vare henlagt til de konfessionløse, for ikke at sige moderne hedenste, Stoler, hvor kunne vi faa vente at se dem, hverken paa vore Samfundskoler eller at slutte sig til vort Samfund. Neg behøver ikke her at nævne den Gift, der meddeles og indhuges i konfessionløse Stoler; men jeg vil bare minde om, hvor let et Børnehjerte er at forme. Det er let at trykke et Billede deri. Skal det være et Billede af den rene, kristelige Kirke, som vil leve i Sandhed og Modstand til vort Samfund — ja ofte til al Kristendommen, saa maa det da være indlysende, at disse Børn modtage sin Paabirtning, som fører dem alle andre Steder, end til vore Samfundskoler og til vort Samfund i det hele taget. Den Vand, der raader der, er ikke i Overensstemmelse med den, der raader i den forenede Kirke. Derfor er det saa haardt at komme den Slags Unge i Tale. De er opvoksende i en hel anden Luft og Vand. De forstaa os ikke. De forstaa ikke hvorfor vi ville sære noot for dem nu, medens de som Børn fik Lov at påse sig selv. Hvor kunne vi vente, at de skulle elske og slutte sig til den Kirke, som vi ikke anse det for Umagen og Udgiftshviler Pligten paa Eder. Hvorfor oplæres den da ikke? fordi det løfter Tid, Arbejde og Penge og ingen af Delene har man hverken Lyst eller Villie til at ofre.

Forældre og Menigheder, foragt eller ringaægt dog ikke Herrens Smaa; Jesus siger: Hvad I ikke have gjort

mod een af disse mindste, have I heller ikke gjort imod mig. Matth. 23, 45.

ger. Høst paa din egen Barndomstid. Stulle vore Samfundskoler bestaa, og skal vort Samfund vokse sig stort og stærkt, da maa det se igennem den kristelige Børneskole. Den maa gøre et forberedende og grundlæggende Arbejde, som saa skal fortættes af de andre Stoler; men lad dog ikke vedblivende den Anstuelse, være raaden: Vi tage dem som Unge. Det er jo dog langt lettere at tage dem som Børn. Det andet er et næsten haabløst Arbejde. Det ser jo unagelig ogsaa lidt underligt ud, at lade Børnene påse sig selv og saa senere at maatte gøre et i saa mange Tilfælde frugesløst Arbejde, for at samle dem som Unge.

Det er Synd imod de døde Børn, det er Synd imod Guds Ord. Tænk en Gang, min Læser, over, hvad det vil sige, at vor Herre og Frelser blev vred. — Hvad over? — Ikke at man slog, forhaandede og bespottede og tortsøfsted ham, men over, at man lagde Hindringer for Børnens søren hen til ham.

Bliver den kristelige Børneskole saaledes ved at være tilfidsel, saa vil kun et forsvindende Antal af de nu opvoksende Børn have i den forenede Kirke. De ville enten gaa ud i den gudløse Verden og opluges af dens Trældom og Maktstrøm eller ogsaa blive et Bytte for en eller anden Sekt-mager.

Hvem vil Ansvaret for dette komme til at hvile paa? Det vil hvile paa hvert enkelt troende Mennefe, Lærd og Læg, inden for vort Samfund, indtil der kan siges om os: de gjorde, hvad de kunde for at bevare den opvoksende Slægt hos den Herre og Mester, de vare døbte til, og i den sande Kirke.

Maatte saa disse Linier bidrage til, at du, min Læser, vil standse og tænke alvorlig over den Sag i Guds Ord's Lys. Er der nogen Sag, der er Herrens Sag, saa er det Børnens grund-kristelige Undervisning og Oplærelse. Sær dette, saa gøre vi, hvad Guds Ord fordrer, vor hellige Daabsbefaling forlanger og vi sige d. f. d. e. l. Kirkes fremtidige Bestaaen.

Ja Herren gøre det af sin Naade, at dette sker.

Racine, i August 1901

Vor danske Børneskole

Det er i Anledning af Prof. Fritsch-Møllers Artikel „Mærkedets vigtigste Beslutning“ jeg ønsker at udtale mig om dette Spørgsmaal.

Høst vil jeg sige ham oprigtig Tak for, at han har sat dette Spørgsmaal under Diskussion, men særlig for den Kærlighed til vor lutherste Kirke og vor opvoksende Slægt, hans Artikel aander af.

Naar jeg saa alligevel finder mig befalet til at imødegaa ham paa flere Punkter, saa gør jeg det i den glade Overbevisning, at vi ere faldt enge om Maalet.

Det staar klart for mig, at den Dom, han udtaler over for i denne er urigtig og derfor ogsaa uheldig. Ligeom Past. Damstov har været skønn Frugter af vor danske Børneskole som Søndags- og Sommerstole. Mange af mine Konfirmander fra denne Stole have nogenlunde tænet sig Naal med stinte Konfirmander fra Landet i Danmark. Og mon det ikke i vor Kirkes Bestaaen og Vækt nu snart i en Mennefealter viser sig Frukt af denne vor danske Børneskole. Men naturligvis staa der meget tilbage at ønske, selv hvor det gaar bedt.

Det Bedst for den hidtidige danske Børneskoles Udvikling, Prof. Møller henter fra hans Erfaring ved de højere Stoler, taber snart i Verbi, naar vi lægger Mærke til, hvor lille Procent af vor konfirmerede Ungdom der besøger de højere Stoler, og at det ofte netop er dem, der blev forkomne som Børn, Forældrene sendt bort til Stole for at prøve at indbynte det forkomte. Prøv at lægge Mærke til dem, der stillig benyttede sig af Søndags- og Sommerstolen, og se, om Resultatet ikke bliver forstelligt.

„Gen Fugl i Gaanden er bedre end ti paa Toget.“ Det tør vi sige ogsaa om vor danske Børneskole som Søndags- og Sommerstole og „Lørdagsstole“ med. Der er Velsignelse ved den. Lad os endelig ikke fortafte eller forstyrre den, før vi er sikre paa noget bedre i Stedet. Forsørgt er jeg — med Rendskab til vor Kirkes Virksomhed paa de enkelte Steder, altsaa med de virkelige Forhold for Øje — overbevist om, at det er den eneste Form af dansk Børneskole vi for Tiden er og i Fremtiden vilde blive i Stand til at gennemføre i Almindelighed. Der er Strømme, man ikke kan arbejde sig imod.

Derfor vil jeg overfor Prof. Møller's „Enten — eller“ sætte et Hoved i en — ej heller — hvortæn Amerikansk — i hurtigste Tempo føre

alt i vor Kirke, ej heller gennemført. Drettelse af dansk-lutherste Børneskole (efter hans Begreb) rundt om i vore Menigheder.

Det er vel i sin Orden her at give lidt Erfaring til Bedste. Da jeg var Student, holdt jeg Religionsstole paa Dansk i en nordlutherst Menighed. En Dag som jeg tilfældig til at lægge Mærke til, at nogle af Børnene uden for Stolen bandede paa Engelfst, hvorimod jeg aldrig hørte dem bande paa Modersmaalet. Da for den Tanke som Unge igennem mig: mon det ikke var bedre for Børnene, om de fik Religionsundervisningen i det Sprog, de bruger paa Gaden, og som de ere nødt til væsentlig at bruge Livet igenem? Indtil i Dag er Indtrykket for dette Tilfælde ikke ublattet. Men andre Tildragelser har tvunget mig til og faa at se paa den anden Side af den Sag.

Da jeg som ung Præst begyndte i Dannebrog, Nebr., stulle vi der have en Søndagsstole oprettet. Der taltes saa om, i hvilket Sprog den stulle holdes. Flere udtalte sig til Gunst for det danske. Saa sagde den gamle Lars Hannibal (Formand for den oprindelige Koloni): „Ja, det synes jeg ogsaa, for vi kan jo ikke noget andet.“ Det var jo meget fornuftigt sagt, og berøvet blev det.

De dansk-nordste Metodister hertilands begyndte i sin Tid at udgive et Børneblad i det engelfste Sprog; men de forandrede det snart til dansk, fordi de fandt, at de bedre kunde tiltale og vinde Børnene gennem Modersmaalet, end gennem det engelfste Sprog.

Endnu et Ord af en Mand med Erfaring i vort lutherste Fritidsarbejde. Det er mig fortalt, at Prof. Th. N. Mohr, Bestyrer af St. Olaf College, Northfield, Minn., ved en Lejlighed sagde: „Jeg regner ikke for, at vor lutherste Kirke er grundfæstet (stabilt) i dette Land, før det er gjort i det engelfste Sprog.“

Hvad det gælder om for vor lutherste Kirkes Befarelse og vor opvoksende Slægts Bevarelse i den, det er sikkert høerten at amerikanisere saa hurtigt som muligt, efter at sætte sig ind, at den opvoksende Slægt bliver amerikansk. Vi staa her overfor et vanskeligt Engle se Guds Ansigt hver Dag. Spørgsmaal af setonbar Betydning. Det vil sige, Maalet er vigtigere end Midlet, og det gælder at vælge det Midlet, som sikrest vil naa Maalet; vor lutherste Kirkes Omplantning paa amerikansk Grund og vor Ungdom's Bevarelse i den og hos Herren.

Naar Grundtvig, og en hel Stole med ham, i sin Tid slog stærkt til Lyd for Danstieren i Danmark, saa havde det sin gode Grund. Det er haade ret og klogt at lare et Folk at elske sit eget og være sig selv. Det er det eneste sunde Grundlag for Udvikling og Fremstribt. Men naar Grundtvig saa gaar saa langt, at han slynger: „Antet Land kan Gud velsigne som den lille Vlet i Nord“, saa er han sikkert gaaret over Stregen. Hovedsagen er da ikke at være dansk, men at være sig selv, være hvad Gud har gjort os til. Men om det da er klogt og ret at være dansk i Danmark, hvorfor saa ikke lige saa ret og klogt at være amerikansk i Amerika? Det er en Grundtætning, som er anerkendt overalt i den civiliserede Verden og særlig hævdet i den nyere Tids Hævnemission. Der sættes ingen Nation afslet over andre; men det gælder at bringe ethvert Folk Kristendommen i det sæt Sprog og at tage de forskellige Folkeejendommeligheder i Kristendommens Tjeneste.

Jeg mener altsaa, at saa sandt vore Efterkommere vilde blive i Amerika, saa maa de blive Amerikanere. Men hvor røst det bør gaa med Amerikaniseringen, det maa hero paa de naturlige Forhold. Saa længe det er naturligt for os at være danske, maa vi være det, og saa længe vi ikke tender andet Sprog ordentlig end Dansk, saa maa vi bruge det, ja saa længe det er „Modersmaalet“ eller Hjertesproget. Der er ogsaa et andet Hensyn, der maa tages, Hensynet til Forældre, Slægt og Landsmand. En unaturlig hurtig Amerikanisering vil virke skadelig. Den vil ikke være Midlet til det nævnte Maals Opnaelse. Men lad vore Børn blive oplære i den amerikanske „Common School“, og se saa, om det ikke kommer af sig selv med Amerikaniseringen. Da kan ellers bør vi holde dem borte fra denne Stole, som vi selv have Anledning at være med at styre?

Jeg skal ikke her inblade mig paa Spørgsmaalet om, hvorvidt „Missionærerne“ blandt tyske og nordstøgere ret i at holde deres Børn borte fra „Common School“en. Men selv om vi vilde, bliver det ikke i ret mange af vore Menigheder, vi er i Stand til at følge deres Eksempel. Dog, der er noget at lare af Missionærerne. Det er ikke det især vigtig nationale, men det er at gøre Udvord af den kristelige Børneskole. Kunde denne Diskussion føre

THE WHISTLE.

K. M. Anderson.

til, at der blev gjort noget mere for Stolegeringen blandt vore Børn, at der paa ethvert Sted blev gjort, hvad Forholdene tillader, saa var det godt.

Endnu et Par Ord. Vi stulle naturligvis ikke taste over Bord, hvad godt vi som Folk fit i Arvegods. Det var Amerika tun daarlig tjent med. Ethvert til dette Land indobndret Folk burde berige den amerikanske Nation ved at tilføre den nye Gøder. Men vort Svog kan Amerika naturligvis ikke adøtere. Saa længe vor danske Litteratur kun er tilgængelig for dansktalende Amerikanere, nyder hun saa godt deraf. Dens Statte maa budes Amerikanerne i det engelfste Sprog, om de stulle saa godt deraf. Det bliver ogsaa den strefte, ja den eneste Maade at bevare disse Statte paa for vore Efterkommere her i Langden.

Og hvordan mon vi som danske egentlig skal kunne følge vor Plads hertilands og være til Rytte for os selv og andre? Derfor vi ikke vilde nøjes med at være Ameritas „Vedhuggere“ og „Bandsdrægere“, saa gælder det om selv at blive Amerikanere, saa snart det kan ske ad den naturlige Udviklings Vej.

Er jeg saa imod den danske Børneskole? Langt fra. Der gøres ikke let for meget for den. Jeg vil elske og støtte den, bare der arbejdes for den paa en naturlig Maade, lade det rimelige tjene det høiere. Overfor Prof. Møller's „Enten — eller“ fastholder jeg bestemt et „Sværen — ej heller“, — det positive bliver saa det naturlige og det paa ethvert Sted praktiske gennemførlige.

K. M. Anderson.

THE WHISTLE.

K. M. Anderson.